

ОСВІТНІЙ ПРОЕКТ "МАЙБУТНЄ БЕЗ СМІТТЯ!"

Паспорт проекту

Тема «Майбутнє без сміття»

Мета проекту

Створити умови для формування у дітей середнього та старшого дошкільного віку готовність самостійно вивчати навколишній світ; вирішувати задачі взаємодії з природою в процесі пошуково-дослідницької діяльності; забезпечити цілісність сприймання оточуючої дійсності, гармонійну взаємодію людини і природи, уміння екологічно виважено взаємодіяти з довкіллям; розвивати дослідницькі навички, робити висновки; формувати позитивно – емоційне ставлення до навколишнього світу, виховувати бережливе ставлення до всього, що нас оточує, прагнення зберегти природу для майбутніх поколінь.

В Україні нараховується 6,5 тисячі законних і близько 35 тисяч незаконних сміттєзвалищ, загальною площею 7% території. І з кожним роком ситуація лише погіршується. Поки Україна не знає, що робити з мільярдами тонн сміття, Європа широко використовує відходи у найрізноманітніших сферах виробництва, заробляючи на цьому солідні гроші. За підрахунками екологів, Україна накопичила 54 млн. кубометрів відходів; щороку сміттєві полігони поповнюються приблизно на 15-17 мільйонів тонн. На переробку йде лише десята частина зібраного сміття. Трагедія 28 травня на Грибовицькому звалищі під Львовом вкотре нагадала країні про глобальні екологічні проблеми.

Ледь не в кожному населеному пункті існують труднощі з відходами, а сфери утилізації сміття як такої в Україні фактично не існує. Сміття нікуди подіти, адже воно розпадатиметься сотні років. І навіть якщо розпочати його сортувати та переробляти, величезні території родючих земель відновляться не швидше, ніж через 300 років.

- Чи може сучасна людина жити в гармонії з природою?
- Чи завжди сміття небезпечне для людини і довкілля?
- Чи можна перетворити відходи у доходи?
- Як навчитися жити і не смітити?

Відповіді на ці питання незаперечно свідчать про те, що накопичення сміття та проблеми, пов'язані з цим, є складовою частиною життя людини. Люди намагаються знайти правила безпечного життя у високотехнологічному суспільстві. Для набуття досвіду практичної та експериментальної діяльності дорослі проводять дослідження про склад сміття у власних родин; про швидкість розкладу відходів під впливом різних факторів, щоб зробити висновки щодо сміття, яке опиняється на звалищах; пропонують власне вирішення проблеми надмірної кількості сміття та розробляють практичні поради щодо зменшення кількості сміття. Кожне проблемне питання розглядається на різних рівнях бачення: від планетарного масштабу до власної родини.

Для пошуку відповідей на ключові питання ми створили освітній проект «Майбутнє без сміття», з метою ознайомлення з проблемами, пов'язаними з побутовими сухими та вологими відходами, їх негативним впливом на здоров'я людини; створення успіху для кожної дитини шляхом диференційованого підходу у здійсненні експериментальної та пошуково-дослідницької діяльності, покращення екологічної ситуації в нашій місцевості; підтримки ініціативи і активності кожного вихованця; забезпечення цілісності сприймання оточуючої дійсності.

Завдання проекту

* Ознайомитися з проблемами, пов'язаними з побутовими відходами, їх негативним впливом на здоров'я людини, визначити основні шляхи їх розв'язання;

* Розширити уявлення дітей про роздільний відбір відходів на сухі та вологі, впровадження відбору сміття під час дії проекту та надалі, за межами закладу;

* Вчити дітей ставити ціль, відбирати необхідні матеріали для її здійснення; проводити біологічні спостереження і прості експерименти, оформляти дослідження, аналізувати отримані дані, висловлювати припущення, робити висновки про ступінь їх відповідності результатам дослідження;

* Дозволити дітям домовлятися про спільні дії, чути один одного;

* Формувати у дітей впевненість в своїх розумових та інтелектуальних можливостях;

* Розширити кругозір методом привчання до накопиченого людського досвіду пізнання світу;

* Викликати у дітей позитивне, бережливе ставлення до світу через розвиток основ екологічної культури.

Об'єкт проекту

Пошуково - дослідницька діяльність

Предмет проекту

Побутові відходи

Учасники проекту

Творча група дітей середнього та старшого дошкільного віку «Чиста планета Земля», педагоги, батьки.

Характер проекту

* за метою діяльності — пошуково-дослідницький ;

* за змістом — інтегрований;

* за кінцевим результатом — практичний;

* за кількістю учасників — колективний;

* за тривалістю — довготривалий;

* база реалізації проекту — комунальний заклад «Дошкільний навчальний заклад №6 Вінницької міської ради» «Шоколадка»

* учасники проекту — педагоги , діти, батьки КЗ «ДНЗ№6 ВМР»;

* термін реалізації - травень 2017р. - травень 2018 р..

Тривалість проекту - довготривалий

Гіпотеза

Використання дидактичних ігор, вправ, ознайомлення з видами сміття, зокрема, поділу твердих побутових відходів на текстиль, пластик, папір, скло та метал, спільна діяльність з педагогами та батьками щодо збору макулатури та металолому допоможуть формуванню у дітей обдуманого, правильного відношення до навколишнього середовища, викличуть бажання самостійно сортувати сміття.

Прогнозований результат

Впровадження системи роздільного збирання сухих побутових відходів (СПВ) викличе бажання дітей, дорослих та батьків поділяти їх на текстиль, пластик, папір, скло та метал, допоможе отримати задоволення від отриманих коштів після здачі вторинної сировини, а це в свою чергу знизить негативний вплив побутових відходів на навколишнє середовище та здоров'я людини в цілому.

«Якщо людина не зробить так,
щоб на Землі стало менше сміття,
то сміття зробить так,
щоб на Землі стало менше людей»

ОПИС ПРОЕКТУ

Проблема сміття і відходів різних видів є досить серйозною проблемою сучасності. Ще не так давно за історичними мірками люди і зовсім не замислювалися про сміття – практично все сміття можна було переробити. Сьогодні ж ситуація дещо змінилася, оскільки з'явилися нові види матеріалу, які не підлягають швидкій переробці. Крім того, людство стало більш тремтяче ставитися до навколишнього середовища, і це правильно, адже дуже складно передбачити, як відповідь нам природа на наші постійні спроби її експлуатувати.

Тільки уявіть, на кожну людину припадає щорічно від 100 до 400 кг сміття. Першим кроком для вирішення проблеми зі сміттям є його сортування. Відповідальність за організацію сортування сміття лежить не тільки на державі і органах місцевої влади, а й на громадянах, починаючи з дошкільного віку. Щоб зменшити проблему сміття, кожне домогосподарство має завести спеціальні місця для збору кожного окремого виду сміття. Це зовсім не так складно, як здається, а користь від цього дуже велика. У деяких країнах нашої планети можна вже побачити спеціальні різні види екобаків для різних видів сміття. Це дуже хороша ідея, вона повинна бути поширена і реалізована в усіх країнах світу.

В процесі своєї життєдіяльності, людина навіть не бажаючи, та все ж є причиною того, що кількість сміття збільшується. Та все ж людина може вплинути на подальшу «долю» тих відходів, які вона викидає. За будь-яких умов у боротьбі зі сміттям вирішальну роль відіграє особисте ставлення з нас до цієї проблеми. Найперше, це роздільний збір відходів (сухі, вологі відходи) - зменшить до 40% кількості відходів, що йдуть на сміттєзвалища. Люди, не замислюючись, залишають сміття в місцях відпочинку - на берегах озер або річок, на пляжах; у лісі поблизу свого будинку або дачі і т.д. Майже 50% того, що ми викидаємо (папір, скло, метал, пластик, текстиль), є придатним для повторного використання. На жаль, велика частина відходів все ще відправляється на звалища. Справа в тому, що сьогодні в багатьох куточках нашої земної кулі утворилися величезні звалища сміття, які не переробляються і не можуть бути знищені без шкоди для екології та здоров'я людини. Звичайно, багато хто все ще спалює сміття, але це є лише тимчасовим виходом із проблеми.

У змісті Базового компонента дошкільної освіти у сфері життєдіяльності «Природа» зазначено: «Загальними підходами у формуванні через сферу життєдіяльності «Природа» є : екологічне спрямування, виховання різнобічної і гармонійної особистості, орієнтованої на відтворення екологічної культури суспільства, комплексний підхід, що передбачає розвиток чуттєвої сфери, засвоєння певного кола знань та оволодіння практичними вміннями.

Змістом Базового компонента дошкільної освіти чітко визначено мету екологічного виховання – формування елементів екологічного світорозуміння, екологічного вихованості, розвиток у дитини позитивного емоційно-ціннісного ставлення до природного довкілля, формування реалістичних уявлень про явища природи, практичних умінь, дбайливого ставлення до її компонентів.

Розділ «Екологічно доцільна поведінка» визначає зміст виховної роботи з дітьми. Загальновідомим є твердження, що саме дошкільний вік є найбільш сприятливим для екологічного виховання, екологічної культури.

Тому, розуміючи важливість цього напрямку роботи, в комунальному закладі «Дошкільний навчальний заклад №6 Вінницької міської ради» розроблений освітній проект «Майбутнє без сміття», де домінуюча діяльність має соціально – дослідницький характер.

У дітей дошкільного віку підтримуємо інтерес до явищ природи, формуємо вміння взаємодіяти з навколишнім світом, вчимо дітей робити елементарні висновки, ділимося отриманими враженнями від спілкування з природою, виражаємо ставлення до світу природи в продуктивних видах діяльності. Природа повинна відкритися перед дитиною як жива лабораторія, де можна спостерігати і вивчати життя її мешканців, як відповідна школа, в якій успішно можна оволодіти елементарними правилами поведінки, уміннями та навичками розумного використання природи, примноження її охорони і багатства.

Проект «Майбутнє без сміття» спрямований на розвиток пізнавальної активності дошкільників через організацію пошуково-дослідницької діяльності. Надав дітям можливість опанувати знання самостійно розділяти побутові відходи на сухі та вологі, проходити тривалий шлях розвитку від розрізнених, відокремлених, конкретних уявлень, понять до системи законів і узагальнювальних закономірностей. Тому завдання педагога – залучати дітей, а разом з ними батьків, до цього невичерпного джерела знань.

Для поетапного впровадження проекту розроблений план заходів, який передбачає використання різноманітних форм, методів та прийомів роботи з дітьми, батьками. На початковому етапі педагогами проведена бесіда (тематичні запитання) з метою виявлення у дітей середнього дошкільного віку та їх батьків цілісності сприймання оточуючої дійсності. Для батьків ми поставили тематичні запитання:

- * Чи може сучасна людина жити в гармонії з природою?
- * Чи завжди сміття небезпечне для людини і довкілля?
- * Чи можна перетворити відходи у доходи?
- * Що означає термін «утилізація»?
- * Що таке сміття? Які існують види сміття?
- * Чи завжди існувала проблема сміття?

Для дітей середнього та старшого дошкільного віку ми поставили такі запитання:

- * Що таке сміття?
- * Як правильно викидати сміття?
- * Чи може сміття бути корисним?
- * Як зменшити кількість сміття?
- * Як люди позбуваються сміття?
- * Що можна зробити зі сміття?

Дані діагностики свідчать про необхідність цілеспрямованої систематичної роботи з розвитку вирішення проблеми накопичення сміття, його сортування та повторного використання.

Тому ми розробили план реалізації проекту, використовуючи спостереження, бесіди, анкетування, екскурсії до сміттєзвалищ, аналіз пізнавальної літератури, ігрову, самостійну та творчу діяльність: «Життя без сміття», «Екологічний світлофор», «Земля - народне багатство», «Екологічна стежинка», створено літературну скриньку «Аби земля уміла говорити...»; підібрано енциклопедичний матеріал «Чи знаєте ви...?», оформлено виставку малюнків «Чиста планета Земля». З педагогами проведено мозковий штурм «Що таке сміття? Чим воно загрожує здоров'ю людей». Для батьків консультації - «Охорона навколишнього середовища», «Спалене листя – шкода чи чисте подвір'я?», «Що таке «електронне сміття»?», «Корисні поради», «Як правильно сортувати сміття?».

В рамках проекту оформлено виставку «Друге життя старим речам». А родзинкою нашого проекту стала екологічна акція: «Обмін макулатури – на подарунки!», «Хто більше?», в результаті якої придбано килим у спортивну залу.

Вивчення історично-наукової літератури, проведення дослідів і експериментів з відходами, можна розширити свої знання про види сміття та виявити шкідливі якості для здоров'я людини та довкілля. Діти впевнені, що без допомоги педагогів, батьків реалізувати проект важко, але звертаючись по допомогу до дорослих діти знаходять підтримку, інтерес та цікавість до теми зросла, розглядають ілюстрації, фотографії місць сміттєзвалищ, переглядають енциклопедичні книги. Для пошуку відповідей на проблемні питання проекту діти та батьки організували творчу пошукову групу «Чиста планета Земля», де поділившись на дві підгрупи (дослідники та практики) діти-дослідники шукали загально відомі факти про відходи, обговорювали різні типи побутового сміття, описували прості способи вирішення проблеми накопичення сміття, його повторного використання. Батьки аналізували,

проводили дебати з складних проблемних питань, щоб з'ясувати «за» і «проти» того чи іншого вибору та шукають компроміси, пов'язані з прийняттям рішень стосовно різних видів відходів. Використання дидактичних ігор, вправ, ознайомлення з видами сміття, зокрема, поділу твердих побутових відходів на текстиль, пластик, папір, скло та метал, спільна діяльність з педагогами та батьками щодо збору макулатури та металолому допоможуть формуванню у дітей обдуманого, правильного відношення до навколишнього середовища, викличуть бажання самостійно сортувати сміття.

Для набуття досвіду практичної та експериментальної діяльності діти проводять елементарні дослідження про склад сміття у власних родинях; про швидкість розкладу відходів під впливом різних факторів; пропонують власні вирішення проблеми надмірної кількості сміття та розробляють практичні поради щодо зменшення кількості сміття. Кожне проблемне питання розглядається на різних рівнях бачення: від планетарного масштабу до дошкільного закладу, до власної родини.

Реалізація освітнього проекту здійснювалася через залучення дітей до різних видів освітньої, пошуково-дослідницької діяльності, а також творчої та практичної екологічнозначущої діяльності у безпосередньому контакті з різними об'єктами природного та соціального середовища.

Ми зробили висновки: діти навчилися висловлювати свою думку, вміють застосовувати здобуті знання у різноманітних ігрових ситуаціях. Завдяки такій роботі діти мають елементарні поняття про роздільний збір відходів, синтезують інформацію; намагаються розв'язувати проблеми; мають упевненість у своїх силах і здібностях; володіють основами екологічного виховання.

Отже, всім нам необхідно навчитися жити в гармонії з природою, не тільки споглядати її красу і користуватись її благами, але й дбати про її цілісність і непорушність, відчувати її потреби, прислухатись на що скаржиться Земля. Потрібно нарешті зрозуміти, що людина – це частинка великої матері-природи, яку не слід засмічувати, а треба жити з нею в гармонії. Любити і берегти рідну Землю, дбати про її благополуччя – ось у чому полягає сенс людського життя.

ЕТАПИ РОБОТИ

Реалізація проекту здійснюється на даний момент, поетапно. Кожний етап ставить свої завдання, має визначені форми і методи реалізації запланованого. Визначено шляхи виконання завдань проекту, запропоновано систему заходів по організації роботи з дітьми, студентами, батьками.

I етап – підготовчий:

- вибір проблеми, обґрунтування практичного значення її результату;
- визначення теми проекту;
- визначення мети і поставлених завдань;
- визначення джерел інформації;
- визначення учасників проекту;
- опрацювання літератури з даної проблеми;
- діагностичне обстеження дітей (із теми проекту).

II етап – проектувальний:

- складання плану виконання проекту;
- проведення заходів, спрямованих на виконання мети проекту;
- вирішення проблемних завдань.

III етап – підсумковий:

- діагностика компетентності дітей (порівняно з початком роботи);
- узагальнення матеріалів щодо реалізації проекту;

- презентація результатів проекту;
- захист проекту;
- розробка плану дій щодо подальшого функціонування проекту.

ПЛАН РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ

№ з/р	Етап реалізації проекту	Види діяльності (заходи)	Оформлення результатів
I	Підготовчий (аналітичний, мотиваційний)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Формування теми проекту 2. Визначення мети та завдань проекту 3. Діагностичне обстеження дітей (із теми проекту) 	<p>Тема, мета, завдання</p> <p>Результати обстеження</p>
II	Проектувальний (діяльнісний)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Формування творчої проектної групи дітей і батьків «Чиста планета Земля». Створення умов для реалізації проекту 2. Аналіз пізнавальної літератури, розгляд фотографії місць сміттєзвалищ, пошуково-дослідницька діяльність, екскурсії до сміттєзвалищ, спостереження, бесіди 3. Освітня діяльність «Життя без сміття», «Екологічний світлофор», «Земля - народне багатство», «Екологічна стежинка», (додаток 1) 4. Консультації для педагогів «Як навчити дитину не смітити?» та батьків «Охорона навколишнього середовища», «Спалене листя – шкода чи чисте повітря?», «Що таке «електронне сміття?»», «Корисні поради», «Як правильно сортувати сміття?» (додаток 2) 5. Мозковий штурм для педагогів «Що таке сміття? Чим воно загрожує здоров'ю людей» (додаток 3) 6. Виставка «Друге життя старим речам» (додаток 4) 7. Участь в акції «Обмін макулатури – на подарунки!» (фото звіт, додаток 5); 8. Створення літературної скриньки «Аби земля уміла говорити...» (додаток 6) 9. Енциклопедичний матеріал «Чи знаєте ви...?» (додаток 7) 10. Оформлення виставки малюнків «Чиста планета Земля» (додаток 8) 11. Оформлення матеріалів у навчально-методичний посібник «Майбутнє без сміття» 	<p>Конспекти занять, добірка форм та методів роботи з дітьми, батьками, педагогами</p>
III	Підсумковий (узагальнюючий презентаційний)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Діагностика компетентності дітей (порівняно з початком роботи). 2. Презентація проекту (оформлення слайд-показу). 	<p>Результати діагностування</p> <p>Конспект презентації</p>

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ПРОЕКТУ

1. Діти отримують систему знань з основ природничих наук, яка необхідна для світосприймання та уявлення про довкілля.
  1. Навчилися бути активними в пошуках виходу з проблемних ситуацій, застосовувати набуті знання і приймати виважені рішення.
  2. Синтезують інформацію, мають упевненість у своїх силах і здібностях.
  3. Завжди знаходяться у пошуку, навчилися висловлювати оригінальні ідеї.
  4. Набули знань про поділ твердих побутових відходів на текстиль, пластик, папір, скло та метал.
  5. Бажають самостійно сортувати сміття.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К.: Дошкільне виховання, 1999. – 59с.
2. Коментар до базового компонента дошкільної освіти в Україні.
3. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років /наук. кер. проекту В.О.Огнев'юк; авт.:кол.Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, Н.І.Богданець-Білокаленко[та ін.]; наук.ред.: Г.В.Беленька, М.А.Машовець; Мін. осв.і науки України, Київ.ун-т ім.Б.Грінченка. – К.: Київ.ун-т ім.Б.Грінченка, 2016. – 304.
4. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина» /наук. кер.проекту В.О.Огнев'юк; авт.:кол.Г.В.Беленька, О.Л.Богініч,В.М.Вертугіна та ін.. – К.: Київ.ун-т ім.Б.Грінченка, 2016. – 352.
5. «Світ неживої природи» К.Крутій.
6. «Виховання екологічної культури дошкільників» З.П.Плохій
7. «Природознавча робота в дитячому садку» Л.С.Русан.
8. Метод проектів у діяльності дошкільного закладу/Укладач Л.А.Швайка. – Х.: - Вид.група «Основа»,2010. – 203, [5]с. – (Серія «ДНЗ.Вихователю)
9. Ресурси Інтернету